

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/178/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4116207105
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Kálmánová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4116207105.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a členov senátu JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Jarmily Pogramovej, v spore žalobcov: 1. F. J. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XXX, 2. T. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z., C. L. XXX/XX, 3. A. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. L. XXX/XX, právne zastúpený: JUDr. Pavol Gráčík, advokát, so sídlom Nitra, Farská 40, proti žalovanému: Všeobecná úverová banka, a.s.; so sídlom Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, o určenie neplatnosti neprijateľných zmluvných dojednaní, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 9C/139/2016-270 zo dňa 12. apríla 2019, takto jednohlasne

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému p r i z n á v a voči žalobcom 1. až 3. nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Nitra ako súd prvej inštancie súd žalobu žalobcov v 1. až 3. rade zamietol, žalovanému nárok na náhradu trov konanie nepriznal a zrušil predbežné opatrenie (t. č. neodkladné opatrenie) nariadené uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 9C/139/2016-110 zo dňa 25.04.2016 (III. výrok).

1.2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil s poukazom na § 497, § 499, § 502 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „ObZ“), § 52 ods. 1, 2, § 53 ods. 1, 10, § 54 ods. 1, § 151j ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“), § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o ochrane spotrebiteľa“) a § 335, § 471 ods. 1, § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

1.3. Na základe vykonaného dokazovanie mal súd prvej inštancie preukázané, že zmluvu o poskytnutí flexihypotéky na refinancovanie číslo 001/137423/11-004/000 zo dňa 28.02.2011 uzatváral len žalobca v 1. rade, preto iba on je aktívne vecne legitimovaný na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok úverovej zmluvy.

1.4. Ďalej uviedol, že zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 07.03.2011 č. 001/137423/11-004/000 pôvodne podpisoval žalobca v 1. rade, ktorý nehnuteľnosti, tvoriace predmet zálohu, previedol darovacou zmluvou na žalobkyne v 2. a 3. rade. V spojitosti s tým uviedol, že žalobca tým, že daroval nehnuteľnosti, konal v rozpore s čl. IV. bod 2 písm. a) zmluvy o zriadení záložného práva, v ktorej sa zaviazal, že počas trvania touto zmluvou zriaďovaného záložného práva bez predchádzajúceho písomného súhlasu banky sa zdrží nasledovného konania a nesmie zaťaženie

nehnutelnosť scudzíť. i keď konal v rozpore s týmto ustanovením zmluvy, nespôsobuje tento právny úkon jeho neplatnosť pričom žalobca v 1. rade, ktorý nesplácal úver riadne a včas si musel vedieť, že porušuje zmluvu. K prevodu nehnuteľností došlo v roku 2014, t. j. predtým, ako bolo doručované oznámenie o začatí výkonu záložného práva zo dňa 23.11.2015. Už v tomto oznámení, adresovanom žalobcovi v 1. rade, mal žalovaný ako záložný veriteľ vedomosť o tom, že vlastníkom nehnuteľností nie je žalobca v 1. rade, ale žalobkyne v 2. a 3. rade. Z vecnoprávneho charakteru záložného práva vyplýva, že záložné právo sleduje osud predmetu záložného práva. Prevodom alebo prechodom zálohu na nadobúdateľa sa pôvodný záložca nezbavuje svojho záväzku na splnenie dlhu zo základného záväzkového vzťahu. Veriteľ (záložný veriteľ) môže svoju pohľadávku uplatniť buď voči svojmu dlžníkovi, alebo môže uplatniť práva zo záložného pomeru voči novému záložcovi (nadobúdateľovi zálohu). Na nadobúdateľa zálohu prešlo zo zákona aj záložné právo, ktoré zaťažuje záloh a každý nový vlastník zálohu je povinný strpieť, aby záložný veriteľ dosiahol uspokojenie svojej pohľadávky zo zálohu, ak jeho pohľadávka nie je riadne a včas splnená dlžníkom. Ide o prípad singulárneho právneho nástupníctva. S poukazom na tieto ustanovenia Občianskeho zákonníka dospel súd k záveru, že žalobkyne v 2. a 3. rade sú oprávnené domáhať sa určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok zmluvy o zriadení záložného práva, t. j. splňajú podmienku aktívnej vecnej legitímácie.

1.5. Následne súd posudzoval otázku existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení nimi uvádzaných neprijateľných zmluvných podmienok.

1.6. Súd prvej inštancie s poukazom na právny názor odvolacieho súdu dospel k záveru, že v tomto prípade nejde o spotrebiteľský úver v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov, pretože úver bol a je zabezpečený záložným právom k nehnuteľnostiam a jeho celková splatnosť bola dohodnutá na 264 splátok, t. j. 22 rokov. Podľa § 1 ods. 3 písm. c), platného v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľským úverom nie je úver zabezpečený záložným právom k nehnuteľnosti, ktorého splatnosť je viac ako desať rokov.

1.7. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že úver bol zosplatený listom žalovaného dňa 06.08.2015 a žalovaný pristúpil k výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby cestou Dražobnej spoločnosti, a.s., ktorú žalovaný poveril zastupovaním vo veci výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o úvere, resp. určenia jeho bezúročnosti a bezpoplatkovosti je žalobou na určenie právnej skutočnosti. Podmienkou prípustnosti takejto žaloby je v zmysle § 137 písm. d) CSP, že takéto určenie vyplýva z osobitného predpisu. Právna úprava CSP dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikovateľnosti procesnoprávnych noriem, ktorý znamená, že táto úprava sa použije na všetky konania, aj na tie, začaté pred dňom účinnosti CSP. Právna norma obsiahnutá v § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. takéto určenie umožňuje, avšak iba vo vzťahu k spotrebiteľským úverom, čo predmetný úver nie je (podľa § 1 ods. 3 písm. c) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch), preto ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. nie je v danom prípade aplikovateľné. Predmetná úverová zmluva je však nesporne spotrebiteľskou zmluvou s poukazom na § 52 Občianskeho zákonníka, rovnako tak titulom akcesorickej povahy k úverovej zmluve je spotrebiteľskou zmluvou aj záložná zmluva. Podľa názoru prvoinštančného súdu takéto určenie vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 5 veta prvá zákona o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z.

1.8. Čo sa týka rozsahu prieskumnej činnosti súdu vzhľadom na napadnuté zmluvné podmienky súd prvej inštancie považoval za opodstatnené a dôvodné preskúvanie tých zmluvných podmienok, ktorými dochádza ku konkrétnemu porušeniu práva spotrebiteľa, teda ak posudzuje zmluvné ustanovenie napríklad v súvislosti s nárokom dodávateľa na plnenie, s nárokom spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo na náhradu škody, alebo si dodávateľ uplatňuje voči spotrebiteľovi nároky vyplývajúce z neprijateľných zmluvných podmienok, prípadne koná voči spotrebiteľovi v rozpore s ustanoveniami predpisov týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa. Tento záver vyplýva aj z výkladu ustanovenia § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Podľa názoru súdu spotrebiteľ nemá naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti tých zmluvných podmienok, ktoré sú síce obsahom spotrebiteľskej zmluvy, ale dodávateľ si na ich základe žiadne nároky voči spotrebiteľovi nikdy neuplatňoval, resp. nerealizoval oprávnenia v nich dojednané. V takomto prípade sa pozitívnym určovacím výrokom postavenie spotrebiteľa nijako nezmení. Opačný výklad by viedol k prípustnosti množstva žalôb a konaní, ktoré nemajú v zásade praktický význam. Ak by sa malo jednať o všeobecnú preventívnu ochranu, na takýto cieľ je určený inštitút abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach. K obdobnému záveru dospel aj Krajský súd v Nitre (rozhodnutie vo veci sp. zn. 6Co/184/2017, bod 18).

1.9. Vychádzajúc z vyššie uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že pokiaľ ide o žalobu žalobcov v časti určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok v zmluve o poskytnutí flexihypotéky na refinancovanie a v zmluve o zriadení záložného práva, ide prípady podliehajúce úprave § 137 písm. c) CSP.

1.10. Následne konštatoval, že u žalobcov nie je daný naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok, keďže im nič nebráni v tom, aby svoje práva vykonali napr. tak, že žalovanému zaplatia len to, o čom sú presvedčení, resp. je žalobca v 1. rade presvedčený, že je povinný žalovanému zaplatiť titulom poskytnutého úveru a tiež tak, že žalovanému nezaplatia, čo podľa nich nie sú povinní zaplatiť. Poukázal na to, že sám právny zástupca žalobcov potvrdil, že žalobcovia ku dňu 11.04.2019 neuhradili žalovanému doposiaľ ani celú istinu úveru a výkon záložného práva sa začal realizovať formou dobrovoľnej dražby. Rovnako obe strany v rámci pojednávania uviedli, že žalovaný si voči žalobcom uplatnil pohľadávku (nesplatený úver) cestou súdu, ale vec nie je právoplatne skončená a medzi stranami sporu okrem toho prebiehajú rokovania a urovnania vecí, súvisiacej so zmluvou o úvere a zriadení záložného práva. Práve v tomto konaní o plnenie majú žalobcovia pre prípad nesúhlasu s výškou uplatnenej pohľadávky žalovaného možnosť uplatniť svoje námietky ohľadne výšky ich dlhu.

1.11. Žalobcovia k naliehavému právnomu záujmu vo vzťahu k úverovej zmluve uviedli, že podľa nej sa určuje výška ich dlhu a vo vzťahu k záložnej zmluve, že majú právo, aby bolo jednoznačne stanovené, ako môže žalovaný záložné právo vykonať. S týmto názorom prvoinštančný súd nesúhlasil, pretože podaná žaloba nie je procesne vhodným nástrojom ochrany práva žalobcov. Rozhodnutie o určení práva, ktorého sa žalobcovia v žalobe domáhajú, nijakým spôsobom neovplyvní ich právne postavenie voči žalovanému. Neexistuje právo žalobcov, ktoré by mohlo byť ohrozené v závislosti od rozhodnutia o určení neprijateľnosti zmluvných podmienok. Taktiež nemožno v danej veci označiť právne postavenie žalobcov ako neisté, pre ktoré by mohli byť v závislosti od rozhodnutia vo veci samej vystavení konkrétnej ujme.

1.12. Zároveň bolo preukázané, že žalobcovia žalobu podali na súd dňa 17.03.2016, t. j. jednak po zosplatnení úveru a tiež po doručení oznámenia o začatí výkonu záložného práva. Pretože určovacia žaloba má mať charakter prevenčný, pripustenie naliehavého právneho záujmu v tomto prípade by viedlo k absurdnému záveru, že súdy by v konečnom dôsledku museli vecne preskúmať platnosť akýchkoľvek a teda všetkých spotrebiteľských právnych vzťahov bez ohľadu na to, či by si dodávatelia vôbec chceli uplatňovať svoje práva, resp. či by dojednanie takýchto podmienok bolo významné pre povinnosti zmluvných strán.

1.13. Vzhľadom na uvedené súd uzavrel, že žalobcovia nepreukázali existenciu naliehavého právneho záujmu a nebola tým splnená podmienka žalovateľnosti z pohľadu § 137 písm. c) CSP, preto žalobu zamietol; keďže nerozhodoval o merite vecí, nezaoberal sa námietkami žalobcov, týkajúcich sa merita vecí.

1.14. Nad rámec vyššie uvedeného súd ale uviedol, že sa stotožnil s názorom žalovaného, že žiadna z namietaných zmluvných podmienok nie je neprijateľná. K žalobcami namietaným neprijateľným ustanoveniam zmluvy o zriadení záložného práva (čl. VIII. bod 1 až 3), uviedol, že inštitút dobrovoľnej dražby je riadne normatívne zakotvený v právnom poriadku Slovenskej republiky a nebol spochybný súdnymi autoritami (napr. uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. Pl. ÚS 23/2014). K posúdeniu inštitútu dobrovoľnej dražby vo vzťahu k normám týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa poukázal na rozsudok Súdneho dvora EU vo veci C-34/13 (Monika Kušionová proti SMART Capital, a. s.), ktorý konštatoval, že "ustanovenia smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje vnútroštátna právna úprava, ako je úprava dotknutá vo veci samej, umožňujúca vymôcť pohľadávku založenú na zmluvných podmienkach, ktoré sú prípadne nekalé, mimosúdnym výkonom záložného práva na nehnuteľný majetok, ktorý spotrebiteľ poskytol ako zabezpečenie pohľadávky, pokiaľ predmetná právna úprava prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje ochranu práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu." Na základe uvedeného dohoda o výkone záložného práva nemôže napĺňať charakter neprijateľnej zmluvnej podmienky, keď je zákonom aprobovaná a je súladná aj s únijným právom. Ďalej žalobcovia namietali formu výkonu záložného práva priamym predajom, pričom na preukázanie nedovolenosti tohto spôsobu poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/2/2006 a Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/2037/2006. Obe rozhodnutia

riešili protiprávnosť prepadného zálohu, pričom žalobcovia tvrdili, že predaj priamo kupujúcemu svojou konštrukciou v podobe konania žalovaného v mene záložcu v podstate nahrádza prepadný záloh. Súd sa stotožnil s tým, že prepadný záloh (uspokojenie záložného veriteľa tak, že mu záloh prepadne alebo že si ho ponechá za určenú cenu) je zakázaný, čo vyjadruje ust. § 151j ods. 3 Občianskeho zákonníka. Avšak súhlasil s argumentáciou žalovaného, že v záložnej zmluve nie je upravený spôsob výkonu záložného práva formou prepadného zálohu, ale priamym predajom (tretej osobe) pri výkone záložného práva, ktorý v čase uzatvárania zmluvy pri spotrebiteľovi nebol zakázaný, za nedovolený ho nepovažovala ani súdna prax, ani doktrína. "Záložný veriteľ sa môže so záložcom v záložnej zmluve dohodnúť na priamom uspokojení záložného veriteľa predajom zálohu. Na základe takejto dohody by mohol sám veriteľ predať predmet záložného práva. Účastníkom takejto dohody nemôže byť spotrebiteľ, ak sa výkon záložného práva týka záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy" (Fekete, I., Občiansky zákonník. 2. zväzok, Veľký komentár, str. 468). Záonné obmedzenie vo vzťahu k spotrebiteľovi bolo zakotvené do právnej úpravy (§ 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka) s účinnosťou od 01.06.2014, t.j. v čase uzatvorenia zmluvy išlo o dovoľený spôsob výkonu záložného práva aj voči spotrebiteľovi, preto dohodnutá zmluvná podmienka v čase uzatvárania zmluvy nemohla byť neprijateľná. Preto len z dôvodu, že došlo k zmene právnej úpravy, nemožno na túto zmluvnú podmienku nazerať ako na neprijateľnú. Rovnako žalobcovia práve z dôvodu zákazu takejto formy výkonu záložného práva nemajú naliehavý právny záujem na určení jej neplatnosti, pretože záložný veriteľ k takémuto výkonu záložného práva pristúpiť nemôže a ani nikdy nepristúpil. Uplatnenie žaloby podľa § 21 ods. 2 zák. č. 527/2002 Z. z. prichádza do úvahy až v prípade, ak dražba bola uskutočnená, čo ale nie je tento prípad.

1.15. Ku dňu rozhodovania súdu aj z dôvodu vydaného neodkladného opatrenia, ktoré ukladá žalovanému zdržania sa akéhokoľvek výkonu záložného práva, nemôže byť a ani nebola dražba uskutočnená. Žalobcovia sa domáhali vo vzťahu k zmluve o zriadení záložného práva určenia neplatnosti podmienok vymedzených v čl. VIII bod 1 až 3. V časti určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva bolo konanie právoplatne zastavené. Aktívna vecná legitímácia patrí vo vzťahu k zmluve o zriadení záložného práva len žalobkyniam v 2. a 3. rade, ktoré ako nadobúdateľky zálohu, sú povinné strieť výkon záložného práva a vzťahujú sa na nich práva a povinnosti záložcu. V tomto smere museli, resp. mali mať vedomosť o tom, že žalobca v 1. rade, ako dlžník zo zmluvy o úvere, si neplní svoje povinnosti riadne a včas, pretože nehnuteľnosti ako dar bezplatne prijali. Zároveň mali vedomosť o tom, že žalovaný vyhlásil predčasnú splatnosť úveru a ešte predtým vyzval žalobcu v 1. rade na zaplatenie dlžnej sumy. Tieto listy žalovaného boli doručené aj žalobkyniam v 2. a 3. rade.

1.16. V kontexte uvedeného súd prvej inštancie žalobu v časti určenia neplatnosti zmluvných dojednaní ako aj určenia, že úverová zmluva je bez poplatkov a bez úrokov, zamietol.

1.17. Žalobcovia žiadali priznať v prípade posúdenia zmluvných podmienok ako neprijateľných, primerané finančné zadostučinenie. Keďže k takémuto požadovanému určení nedošlo, súd nemohol posudzovať nárok na primerané zadostučinenie. Keďže súd nezistil žiaden dôvod na priznanie primeraného finančného zadostučinenia, súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol.

1.18. Súd prvej inštancie neprípustil zmenu žaloby, ktorú navrhol právny zástupca žalobcov na pojednávaní, pretože výsledky doterajšieho konania neboli podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, ktorou žiadal pripustiť zmenu žaloby v tom rozsahu, že dlh vyplývajúci z úverovej zmluvy je premičaný. K námietke žalovaného ohľadne kauzálnej nepríslušnosti súdu z dôvodu, že ide o konanie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských vzťahov uviedol, že v tomto spore nie sú splnené podmienky pre takéto konanie. Tento spor je konkrétnym sporom medzi dodávateľom a spotrebiteľom s účinkami inter pares.

1.19. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalovaný bol v konaní v plnom rozsahu úspešný; nakoľko mu však žiadne trovy konania nevznikli, súd mu náhradu trov konania proti žalobcovi nepriznal.

1.20. Keďže súd nariadil predbežné opatrenie po začatí konania vo veci samej a vo veci samej súd žalobu zamietol, súd aplikujúci vyššie citované ustanovenia predbežné opatrenie zrušil.

2. Proti zamietajúcejmu výroku (I. výrok) a výroku o zrušení neodkladného opatrenia (III. výrok) rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia, domáhajúc sa zmeny rozhodnutia a vyhoveniu žalobe, prípadne zrušeniu veci a vrátenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietali

porušenie práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP), inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP), nesprávne skutkové zistenia (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP), a nesprávne právne posúdenie veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

2.1. Namietali správnosť záverov súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení neprijateľnosti zmluvného dojednanja, a ich odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ten vo svojej rozhodovacej praxi prijal záver, že žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem.“ Uznesenie NS SR zo dňa 28.03.2019 vo veci sp. zn. 6Cdo/27/2018, 6 Cdo/127/2017 - „v súvislosti s ustanovením § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane len poznamenáva, že pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia, alebo aj na určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj aj § 153 ods. 4 OSP).“ a 6Cdo/389/2015: „Dovolací súd dospieva preto k záveru, že v prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky ide o osobitný druh žaloby patriaci spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem.“

2.2. Okrem toho sa domáhajú aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia, čím je jasný naliehavý právny záujem prinajmenšom v rovine prejudiciálnej kvôli rozhodnutiu o nároku na primerané finančné zadosťučinenie. Okrem toho záver súdu, že neprijateľnosti sa možno domáhať len vo vzťahu k tým podmienkam, z ktorých si dodávateľ uplatnil nejaké práva, je nesprávne reštriktívny z toho dôvodu, že podľa ustanovenia § 4 ods. 2 Zákona o ochrane spotrebiteľa nesmú byť neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve ani uvedené, v opačnom prípade by bolo možné prijať záver, že je jedno, koľko neprijateľných zmluvných podmienok v zmluve je, dôležité je, či si dodávateľ niečo podľa nich uplatní, týmto by sa však právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami dostalo do degradovanej roviny nekorešpondujúcej akokoľvek s právnym poriadkom.

2.3. Súd prvej inštancie bol preto povinný zaoberať sa posúdením neprijateľnosti zmluvných dojednaní v predmetnej veci, čo nespravil, resp. spravil len voči jednej zo všetkých nimi poukazovaných, keď v bode 40. rozsudku riešil otázku (ne)prijateľnosti zmluvnej podmienky, podľa ktorej možno vykonať záložné právo dobrovoľnou dražbou.

2.4. Keďže sa súd prvej inštancie nezaoberal posúdením neprijateľnosti napádaných zmluvných dojednaní, má podľa odvolateľov odvolací súd posúdiť, že ide o neplatnú zmluvu, keďže nie je preukázané, že by existovala vôľa takýto úverový vzťah vôbec uzatvoriť, keď podpisom dlžníka je opatrený len taký text kvázi zmluvy, ktorý neobsahuje predmet zmluvného vzťahu v konkrétnej (t. j. určitej) rovine, ide len o všeobecné frázy hodiace sa skôr k textu všeobecných obchodných podmienok, ktoré by mohli byť k zmluve priložené (a tvorili by jej súčasť za predpokladu, že by som sa s nimi oboznámil a zároveň ich aj podpísal). Samotná Úverová zmluva z dôvodu neobsahovania jej predmetu nemôže byť z dôvodu absencie určitosti platným právnym úkonom. V prípade posúdenia úverovej zmluvy ako platnej žiadali preskúmať ustanovenia úverovej zmluvy: b) V ustanovení článku 11. Úverovej zmluvy je uvedené zabezpečenie pohľadávky v prospech Žalovaného, a to vo forme záložného práva k nehnuteľnostiam, pričom viaceré výkony záložného práva nie sú zákonne súladné; c) V ustanovení článku XV. Bod 10 Všeobecných obchodných podmienok je uvedená jednostranná možnosť Žalobcu na zmenu obchodných podmienok, pričom ako dôvody sú stanovené: zmena obchodnej politiky banky; d) V ustanovení článku IX. Bod 3 Všeobecných obchodných podmienok Žalovaného, ktoré podľa jeho názoru zrejme tvoria súčasť zmluvy, keďže si podľa nich vyčíslaval zmluvný úrok je uvedený spôsob započítavania platieb najprv na príslušenstvo až potom na istinu; e) V ustanoveniach bodu 6 Prílohy k Úverovej zmluve (Základné podmienky úveru) je uvedená výška mesačného poplatku za vedenie

úverového účtu (3,30 €), ktorú má dlžník platiť. Žalovaný tak do zmluvných zahrnul aj povinnosť platenia odplaty za vedenie úverového účtu, ktorá bola v dôsledku novelizácie zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „Zákon o bankách“) zrušená. ; f) V ustanovení článku 5. druhá veta Úverovej zmluvy je uvedená: „Úrok z omeškania je dohodnutý podľa prílohy Základné podmienky úveru, pričom jeho výška je platná počas celej lehoty splatnosti Úveru.“ Podľa odkazovanej prílohy k zmluve (pričom platnosť takejto formy stanovenia výšky akejkoľvek súčasti predmetu zmluvy je prinajmenšom sporná) je úrok z omeškania stanovený vo výške 8,14% ročne z dlžnej sumy (článok 2. Prílohy - Základné podmienky úveru).; g) V ustanovení článku 10. bod 10.5 písm. b) Úverovej zmluvy je uvedená: „V prípade nesplácania Úveru je VÚB oprávnená v súlade s Obchodnými podmienkami: ... b) vyhlásiť okamžitú splatnosť Úveru, ak je Dlžník v omeškaní s plnením akýchkoľvek záväzkov z Úverovej zmluvy ...“ ; j) Dlžník je v omeškaní s plnením akýchkoľvek záväzkov z Úverovej zmluvy,“ podľa ktorého nech dôjde k meškaniu s plnením akejkoľvek povinnosti podľa zmluvy, môže to mať za následok zosplatnenie celého úveru. Pre dokreslenie uviedli, že medzi povinnosť dlžníka patrí napr. aj ponúknutie inej nehnuteľnosti ako zálohu v prípade smrti záložcu ako inej osoby než záložného dlžníka v lehote 2 mesiacov od oznámenia úmrtia záložcu (článok IX. Bod 2 písm. g) Všeobecných obchodných podmienok), teda ak ponúkne inú nehnuteľnosť v zmysle uvedeného zmluvného dojednania (i keď Žalovaný aj napriek smrti záložcu má z dôvodu univerzálnej sukcesie jeho právnych nástupcov záložné právo zachované) napr. o deň neskôr, môže dôjsť k zosplatneniu celej dlžnej sumy; h) V ustanoveniach článku 13 Úverovej zmluvy je uvedená: „VÚB uzavretím tejto zmluvy navrhuje, aby prípadné spory vzniknuté z tohto obchodu boli rozhodnuté prednostne mimosúdnym riešením sporov v rozhodcovskom konaní prostredníctvom Stáleho rozhodcovského súdu zriadeným v zmysle zákona č. 429/2009 Z.z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dlžník podpisom tejto zmluvy vyjadruje súhlas s návrhom VÚB na riešenie sporov Stálym rozhodcovským súdom Slovenskej bankovej asociácie. V prípade vyjadrenia nesúhlasu Dlžníka môže byť predmetný bod tohto článku v deň podpisu tejto Zmluvy vylúčený jeho vyčíslením a doložením podpismi o vykonanej oprave zo strany Dlžníka ako aj VÚB.“

2.5. Vo vzťahu k ustanoveniam Úverovej zmluvy ako celku uviedli, že požadujú, aby súd posúdil nielen platnosť napádaných zmluvných podmienok, ale tiež všetky zmluvné podmienky v Úverovej zmluve z dôvodu zachovania a ochrany ich spotrebiteľských práv; poukázali na rozhodnutie KS v Prešove zo dňa 21.11.2012 vydaného vo veci vedenej pod sp. zn. 18Co/109/2011 a v ňom uvedenú argumentáciu, podľa ktorej zrušil zmluvu ako celok.

2.6. Vo vzťahu k Záložnej zmluve, napáda nasledovné ustanovenia:

a) V ustanoveniach článku VIII bod 1, 2 a 3 Záložnej zmluvy je uvedená:

„1. Záložca bez výhrad súhlasí s tým, že v prípade, ak nesplní svoje záväzky voči záložnému veriteľovi ani po predchádzajúcom písomnom upozorení o realizácii záložného práva, resp. uvedené nesplní dlžník, je záložný veriteľ v súlade s § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený uspokojiť sa pri výkone záložného práva spôsobom určeným v tejto zmluve, alebo predajom zálohu na dražbu ...

2. Záložný veriteľ je oprávnený, pokiaľ nerealizuje predaj zálohu podľa zákona o dobrovoľných dražbách alebo podľa osobitných zákonov, predatť záloh:

- a) priamo kupujúcemu
- b) prostredníctvom tretej osoby (napr. realitnej kancelárie)
- c) verejnou súťažou
- d) verejným výberovým konaním.

3. Pri predaji zálohu koná záložný veriteľ v mene záložcu.“

2.7. K vyššie citovaným zmluvným podmienkam uviedol, že možnosť výkonu záložného práva priamym predajom (článok VIII bod 2 písm. a) a b)) - je upravený v § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom odsek 3 citovaného ustanovenia § 151j Občianskeho zákonníka, tzv. „prepadný záloh“ zakazuje. Napádané ustanovenie svojou konštrukciou v podobe konania Žalovaného v mene záložcu v podstate nahrádza tzv. prepadný záloh citovaným spôsobom, keďže je tým v podstate Žalovaný oprávnený na všetky s tým súvisiace úkony, teda je na ne v podstate splnomocnený. Uvedenú právnu kvalifikáciu o neplatnosti napádaného ustanovenia z dôvodu obchádzania zákona potvrdzuje aj súvisiaca judikatúra a doktrínálny výklad. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 2MCdo/2/2006, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 03.07.2007 vo veci vedenej pod sp. zn. 21Cdo/2037/2006; tiež uverejnené pod Rc 23/2005 a Rc 56/2010.

2.8. Okrem uvedeného sa tiež domáhali určenia, že úverová zmluva je podľa žalovaným naoktrojovanej zmluvnej podmienky (článok 14. bod 14.9 druhá veta Úverovej zmluvy) spravovaná režimom Zákona o spotrebiteľských úveroch; bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. Preto je potrebné rozšírenie zmluvných povinností zo strany veriteľa v spotrebiteľskej zmluve na prospech spotrebiteľa rešpektovať. Namietali, že v zmluve má byť tiež uvedený dátum konečnej splatnosti úveru (v zmysle bezprostredne citovaného ustanovenia v nadväznosti na ustanovenie § 9 ods. 2 písm. f) toho istého právneho predpisu), pričom toto v Úverovej zmluve (hoci by som bral do úvahy ako jej súčasť aj jej prílohu - Základné podmienky úveru) chýba. Je tam uvedený len celkový počet splátok, čo však nie je ani v zmysle súvisiacej rozhodovacej praxe dostačujúce.

2.9. V ostatnom (najmä v otázke uplatnenia primeraného finančného zadosťučinenia) sa v plnom rozsahu pridržiali žaloby a následných vyjadrení a prednesov (vrátane zmien žaloby) a na ne odkázali v plnom rozsahu.

3. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol že sa s predmetnými napadnutými výrokmi rozsudku (prvým a tretím) stotožňuje a považuje ich za správne. Súd v tejto časti rozsudok riadne a úplne zistil skutkový stav a zároveň naň správne aplikoval ustanovenia príslušných právnych predpisov. Predmetom konania o žalobe žalobcov bolo určenie neprijateľných a zmluvných ustanovení úverovej a záložnej zmluvy, ako aj určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov, zároveň aj nárok na finančné zadosťučinenie v sumách 17 500 Eur, 2 500 Eur a 2 500 Eur. V časti konania o určenie neprijateľnosti zmluvných ustanovení súd správne vyhodnotil nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Spotrebiteľ nemá naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti tých zmluvných podmienok, ktoré sú sice obsahom spotrebiteľskej zmluvy, ale dodávateľ si na ich základe žiadne nároky voči spotrebiteľovi nikdy neuplatňoval, resp. nerealizoval oprávnenia v nich dojednané. V takomto prípade sa pozitívnym určovacím výrokom postavenie spotrebiteľa nijako nezmení. Opačný výklad by viedol k prípustnosti množstva žalôb a konaní, ktoré v zásade nemajú praktický význam. V tejto súvislosti uviedol, že k obdobnému záveru dospel Krajský súd v Nitre sp. zn. 6Co/184/2017 bod 18. Namietal, že žalobcovia doposiaľ žalovanému nezaplatili ani celú istinu poskytnutého úveru (nesplatená časť istiny úveru je aktuálne stále v značnej výške cca 260 000 Eur) a paralelne s týmto konaním prebieha na tunajšom súde konanie o zaplatenie tejto sumy, vedené pod sp. zn. 12Csp/293/2017 na Okresnom súde Nitra, pričom ak žalobcovia nesúhlasia s výškou bankou žalovanej sumy, majú možnosť sa brániť práve v tomto konaní.

3.1. Ďalej uviedol, že pokiaľ žalobcovia žiadali určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úverovej zmluvy, súd správne poukázal na ust. § 1 ods. 3 písm. c) zákona č. 129/2010 Z. z., a preto v zmysle uvedeného žalobcovi 1. Poskytnutý úver nespadá do režimu zákona o spotrebiteľských úveroch, ale je z neho vyňatý. Ďalej poukázali na svoje predchádzajúce vyjadrenia a v súvislosti s novými skutočnosťami prezentovanými žalobcami poukázal na ust. § 366 CSP. Za irelevantný považuje odkaz na údajnú neplatnosť zmluvy, pretože konanie v časti určenia neplatnosti úverovej zmluvy bolo právoplatne zastavené - rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 9C/139/2016-203 zo dňa 16.11.2017 a v tejto časti preto existuje prekážka rei iudicatae.

3.2. Požiadavku na primerané finančné zadosťučinenie považoval za predčasnú, nespĺňajúcu zákonné predpoklady prezumované § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa, pretože predpokladom na jeho priznanie je úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti stanovenej zákonom, avšak doposiaľ žiadne takéto porušenie nebolo právoplatne súdom konštatované. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutých častiach potvrdil.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 CSP), pretože nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné.

5. Predmetom odvolacieho konania je zamietajúca časť rozsudku Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku, vec správne právne posúdil a vecne správne rozhodol, keď žalobu zamietol.

6. Podľa upresnenia žalobcov na pojednávaní dňa 14.03.2017 (č. I. 179) bola predmetom konania pred súdom prvej inštancie žaloba doručená súdu prvej inštancie dňa 17.03.2016, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti vybraných zmluvných ustanovení; priznania primeraného finančného zadostučinenia vo výške 17 000 Eur pre žalobcu 1., vo výške 2 500 Eur pre žalobcu 2. a žalobcu 3. vo výške 2 500 Eur. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 14.03.2017 pripustil zmenu žaloby o ďalší výrok, ktorým sa žalobcovia domáhali určenia, že predmetný úver je bezúročný a bez poplatkov. Súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudok č. k. 9C/139/2016 určil, že ustanovenie podľa článku IX. bod 3 VOP je neprijateľnou zmluvnou podmienkou (I. výrok) a že ust. článku 10. bod 10.5 písm. b) Zmluvy o poskytovaní flexihypotéky na refinancovanie reg. č. 001/137423/11-004/000 je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a je neplatné (II. výrok). Vo zvyšku určenia neprijateľných zmluvných podmienok súd žalobu zamietol (III. výrok). Konanie o určenie neplatnosti zmluvy o poskytnutí flexihypotéky na refinancovanie č. 001/137423/11-004/000, zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. 001/137423/11-004/000 a o primerané finančné zadostučinenie každému zo žalobcov vo výške 30 000 Eur zastavil (IV. výrok). O trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania (V. výrok). Návrh na prerušenie konania zamietol (VI. výrok). Predmetný rozsudok v zastavujúcej časti a zamietajúcej časti týkajúcej sa návrhu na prerušenie konania (IV., VI) nebol napadnutý odvolaním, preto v týchto častiach nadobudol právoplatnosť.

7. Predmetný rozsudok v dôsledku odvolaní oboch strán prejednal odvolací súd, ktorý uznesením č. k. 8Co/110/2018-241 rozsudok vo vyhovujúcej a zamietajúcej časti výrokov a v časti výroku o trovách konania zrušil a vec v týchto častiach vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uložil súdu prvej inštancie posúdiť otázku aktívnej vecnej legitímácie na určenie neplatnosti každej zo zmluvných podmienok v oboch zmluvách a tiež naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Odvolací súd dal do pozornosti, že v danej veci zmluvný vzťah z úverovej zmluvy zanikol zosplatnením a bolo prístupné k uspokojeniu neuhradenej pohľadávky žalovaného podľa dojednaní v záložnej zmluve formou dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti podľa zákona č. 527/2002 Z. z., pričom uviedol, že bude potrebné posúdiť, či je možná ochrana dotknutých práv aj iným, ako v cit. zákone upraveným spôsobom (§ 21 ods. 2).

8. Po opätovnom prejednaní veci rozhodol súd prvej inštancie preskúmaným rozsudkom tak, že žalobu zamietol, žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal a zrušil predbežné opatrenie nariadené uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 9C/139/2016-110 zo dňa 25.04.2016. Konštatoval, že vzhľadom na to, že zmluvu o poskytnutí flexihypotéky na refinancovanie č. 001/137423/11-004/000 zo dňa 28.02.2011 uzatváral len žalobca v 1. rade je jediným aktívne legitimovaným na podanie žaloby o určenie neprijateľných zmluvných podmienok v tejto zmluve. Ďalej uviedol, že zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 07.03.2011 podpisoval len žalobca 1., ktorý nehnuteľnosti tvoriace predmet zálohu previedol darovacou zmluvou na žalobkyne 2. a 3; na nadobúdateľov zálohu zo zákona prešlo záložné právo, ktoré zaťažuje záloh, preto dospel k záveru, že žalobkyne 2. a 3. sú oprávnené domáhať sa určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok zmluvy o zriadení záložného práva. Následne posudzujúc existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru uviedol, že ide o žalobu na určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP a oprávnenosť takej žaloby vyplýva z osobitného predpisu - § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z., avšak daný predpis sa na prejednanú vec nevzťahuje (bod 33 rozsudku).

9. Ohľadne práva žalobcov domáhať sa určenia neplatnosti neprijateľných zmluvných súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia na tomto určení nemajú naliehavý právny záujem. Dodal, že prebieha aj iné súdne konanie, v ktorom žalovaný žaluje žalobcov o zaplatenie nesplateného úveru a práve v tomto konaní o plnenie majú žalobcovia pre prípad nesúhlasu s výškou uplatnenej pohľadávky žalovaného možnosť uplatniť svoje námietky ohľadne výšky dlhu.

10. Keďže v poradí druhý rozsudok súdu prvej inštancie bol napadnutý v celom rozsahu, predmetom odvolacieho konania je preskúmať neprijateľnosť vybraných zmluvných podmienok v zmluve o úvere a v zmluve o zriadení záložného práva; či je poskytnutý úver bezúročný a bez poplatkov a nárok žalobcov

na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. K požiadavke odvolateľov týkajúcej sa skúmania platnosti úverovej zmluvy odvolací súd uvádza, že konanie o určenie neplatnosti úverovej zmluvy bolo zastavené rozsudkom č.k. 9C/139/2016 -203.

11. K určeniu bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru:

11.1. Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k názoru, že zamietnutie žaloby súdom prvej inštancie v časti určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru je potrebné potvrdiť. Právny záver súdu prvej inštancie, že oprávnenie domáhať sa bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy vyplýva z ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z., ktorého aplikácia v posudzovanej veci, ako už uviedol odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení a na ktorom závere zotrváva, je v zmysle ust. § 1 ods. 3 písm. c) zákona č. 129/2010 Z. z. výslovne vylúčená a preto ani neumožňuje možnosť rozšírenia pôsobnosti ust. § 11 ods. 1 dohodou zmluvných strán. Z uvedených dôvodov odvolací súd neposudzoval dôvodnosť námietok žalobcov v tom, či zmluva obsahovala termín konečnej splatnosti úveru alebo RPMN uvedenú v neprospech spotrebiteľa.

12. K určeniu neprijateľnosti zmluvných podmienok:

a/ Žalobcovia 1. až 3. sa podanou žalobou domáhali určenia neprijateľnosti zmluvných ustanovení. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie v tom, že ak zmluvu o poskytnutí flexihypotéky na refinancovanie dňa 28. 02. 2011 uzatváral len žalobca v 1. rade, bol jedine on aktívne vecne legitimovaný podať žalobu na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok predmetnej úverovej zmluvy. V tejto časti žaloby žalobkyne v 2. a 3. rade nie sú účastníkmi hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa žalobou vymáhaný právny nárok odvodzuje; neboli vecne aktívne legitimované na podanej žalobe, preto správne súd prvej inštancie žalobu ohľadne určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok voči nim zamietol.

b/ Hoci žalobca v 1. rade daroval žalobkyniam 2. a 3. nehnuteľnosti, ku ktorým bolo zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 07.03.2011 č. 011/137423/11-004/000 zriadené záložné právo, nedošlo k zániku záložného práva. Naopak, nadobúdatelia zálohu, žalobkyne 2. a 3., sú povinné strpieť prípadný výkon záložného práva, ak pohľadávka záložného veriteľa nebola riadne a včas splnená dlžníkom; teda súd prvej inštancie dospel správne k záveru, že aktívna legitimácia žalobkýň 2. a 3. vo vzťahu k určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok zmluvy o zriadení záložného práva je daná a odvolací súd sa s týmto záverom stotožňuje.

c/ Vo vzťahu k žalobe na určenie neprijateľných zmluvných podmienok v úverovej zmluve a zmluve o zriadení záložného práva súd prvej inštancie prijal záver, že ide o žalobu podliehajúcu úprave § 137 písm. c) CSP, ale žalobcovia nemajú na danom určení naliehavý právny záujem, keďže im nebráni nič v tom, aby svoje práva vykonali napr. zaplatením len takej sumy, ktorú podľa nich dlhujú, pričom rozhodnutie o určení práva, ktorého sa žalobcovia v žalobe domáhajú nijakým spôsobom neovplyvní ich právne postavenie voči žalovanému.

d/ Odvolací súd po prejednaní veci sa nestotožnil s uvedeným právnym záverom súdu prvej inštancie. Súhlasí s odvolateľom v tom, že podľa rozhodovacej činnosti súdov žaloba, ktorou sa žalobca, v právnom postavení spotrebiteľa, domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem.“

e/ Všeobecným predpokladom, aby súd žalobe - akéhokoľvek druhu - vyhovel, je právny záujem žalobcu, teda záujem na tom, aby bol vyhovujúci rozsudok pre neho po právnej stránke významný. Pri niektorých druhoch žalôb je právny záujem inherentný, napr. pri žalobe na plnenie. Pri týchto druhoch žalôb splyva meritórne posúdenie sporu so skúmaním právneho záujmu. Pri určovacích žalobách však samotná dôvodnosť skutkových a právnych tvrdení žalobcu ešte neznamená, že prípadný vyhovujúci určovací výrok rozsudku bude mať pre žalobcu právny význam, teda či bude pre neho užitočný. Žaloba na určenie, ako preventívny nástroj ochrany ohrozeného práva obstoí iba v zriedkavých prípadoch, ak možno žalovať na plnenie. Z doktríny preventívneho charakteru určovacej žaloby vyplýva, že žalobný nárok na plnenie konzumuje (zahŕňa) aj určovací žalobný nárok, čo sa prejaví v prípade súbehu týchto žalôb. Podľa § 131 CSP je žaloba definovaná ako procesný úkon, ktorým sa uplatňuje právo na súdnu ochranu ohrozeného alebo porušeného práva. Ak spor vznikol z ohrozenia subjektívneho práva, uplatňuje sa

právo na súdnu ochranu v zásade žalobou na určenie, či tu právo je alebo nie je. Ak spor vznikol z porušenia subjektívneho práva, uplatňuje sa právo na súdnu ochranu žalobou na plnenie.

f/ K tomu je potrebné poukázať na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017 zo dňa 30. januára 2019, v ktorom vyslovil právny názor, že v prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z hľadiska vecnej legitímácie (na strane žalobcov) nemá právny význam zánik záväzku splnením dlhu (nie vždy splnenie dlhu má za následok zánik celého právneho vzťahu)... Žaloba vychádza zo zákonnej požiadavky, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú zásadne obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky. ...V tomto prípade nejde o nárok z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom je zmluva, teda o nárok vyplývajúci zo zmluvy, ale o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. V konaní o neprijateľnosť zmluvnej podmienky zánik záväzku splnením (prípadne aj zánik celého právneho vzťahu) nemôže mať žiaden vplyv na žalobcami uplatnený nárok, a teda ani na ich vecnú legitímáciu. Žalobcovia preto aj v prípade, že nárok uplatnili žalobou po zániku záväzkového právneho vzťahu, sú nositeľmi hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide a teda majú v predmetnom spore vecnú aktívnu legitímáciu. Opačný názor by v podstate znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách na súde, čo odporuje čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ako aj Smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

g/ V danej veci zmluva o poskytnutí úveru zanikla zosplatnením úveru a žalovaný pristúpil k výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby. S poukazom na závery uvedené v citovanom rozhodnutí je zrejmé, že právo žalobcu v 1. rade, (ako také, t.j. vo všeobecnosti) na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok zostalo zachované aj po zániku zmluvného vzťahu. V prípade samostatne podanej žaloby o určenie neprijateľných podmienok teda žalobcovia nemusia preukazovať naliehavý právny záujem a žaloba by bola prípustná.

h/ V posudzovanej veci je ale nesporne potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že medzi žalobcom 1. a žalovaným prebieha na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12Csp/293/2017 konanie, v ktorom sa v tomto konaní žalovaný, v procesnom postavení žalobcu domáha zaplata sumy nespĺneného záväzku, vyplývajúceho zo spornej zmluvy o poskytnutí flexihypotéky na refinancovanie. Táto skutočnosť je právne významná pre posúdenie žalobou uplatneného nároku na určenie neprijateľnosti podmienok zmluvy. Súd prvej inštancie mal vedomosť o tomto konaní, ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia, ale na túto právne významnú skutočnosť pri formulovaní svojich, inak správnych záverov o nedostatku naliehavého právneho záujmu, neprihliadol.

ch/ V danej veci žalobcovia žalobu odôvodnili potrebou určenia (zistenia) zostatku ich dlhu zo zmluvy o úvere voči žalovanému. V posudzovanej veci veriteľ pristúpil k výkonu záložného práva; z hľadiska vyššie uvedeného výkladu sporná otázka, ktorej vyriešenia sa žalobcovia v tomto konaní domáhajú, vznikla z porušenia ich práva. Porušením majú byť zmluvné dojednania obsahujúce neprijateľné zmluvné podmienky, na základe ktorých žalovaný pristúpil k výkonu záložného práva.

i/ Odvolací súd po prejedaní veci konštatuje, že aj keď by bola inak prípustná žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok úverovej zmluvy bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu, vzhľadom k existencii sporu o zaplataenie, v ktorom sa rieši otázka zostatku dlhu zo zmluvy o úvere, k osobitnej úprave ochrany pred neplatnou dražbou, teda možnej ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami v spore o zaplataenie, prípadne v spore o neplatnosť dražby, je žaloba neprípustná. Žalobca touto žalobou nemôže dosiahnuť odstránenie spornosti svojho práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pretože otázka vyriešenia ne/existencie neprijateľných zmluvných podmienok v úverovej zmluve resp. v zmluve o zriadení záložného práva je de facto otázkou predbežnou pre posúdenie toho, na výšku akého plnenia má žalobca v 1. rade (v tomto konaní žalovaný) nárok. Zároveň treba sledovať cieľ a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Za nedovolenú možno považovať určovací žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Odvolací súd je toho názoru, že aj keby súd v danej veci žalobe vyhovel, toto rozhodnutie nevytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu, nakoľko prebieha konanie, predmetom ktorého je žaloba na plnenie a procesná obrana žalovaného (žalobcu 1. v tomto konaní) spočíva v tom, že poukazuje na neprijateľnosť rovnakých zmluvných podmienok, akých určenia neplatnosti/neprijateľnosti sa domáha v tomto konaní a za ktoré požaduje aj primerané zadostučinenie. Otázka zistenia zostatku dlžnej sumy je predmetom posúdenia súdom v konaní na plnenie, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/293/2017, v ktorom súd neprijateľnosť zmluvných podmienok posudzuje ako predbežnú otázku.

13. K výkonu záložného práva priamym predajom:

a/ Podstata odvolacej námietky žalobcov 2. a 3. (pretože iba títo sú aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby v tejto časti) spočívala v tom, že zmluvné dojednania v záložnej zmluve, oprávňujúce záložného veriteľa konať pri predaji zálohu v mene záložcu, považovali za neplatné majúc za to, že týmto dojednaním sa v podstate nahrádza tzv. prepadný záloh, ktorý je zakázaný, pričom poukazovali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/2/2006.

b/ K rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR odvolací súd považuje za potrebné v prvom rade uviesť, že Najvyšší súd SR v danej veci rozhodoval podľa hmotnoprávnej úpravy účinnej v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy, ktorej skutočným zmyslom bolo dojednanie prepadnej zálohy, t. j. v znení účinnom ku dňu 22.03.2000.

c/ Najvyšší súd v danej veci skonštatoval, že so zreteľom na zabezpečovaciu funkciu záložného práva sa nepripúšťa prepadný účinok záložného práva. Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia zo založenej veci (§ 151a ods. 1 OZ, resp. aj § 151f ods. 1 OZ). Zmluva, ktorej skutočným zmyslom (účelom) je uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa tým, že založená vec (nehnutelnosť) prechádza do jeho vlastníctva, je v rozpore s účelom záložného práva upraveného zákonom (§ 552 OZ v spojení s § 151a až § 151j OZ v znení platnom v čase uzavretia zmlúv). Preto je „kúpna zmluva“, ktorá bola uzatvorená, aby pohľadávka záložného veriteľa mohla byť v prípade, že ju dlžník neuspokojí, uspokojená tým, že na veriteľa prejde vlastníctvo predmetu „kúpy“, je neplatná, pretože obchádza zákon (§ 39 OZ).

d/ Občiansky zákonník v znení účinnom v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy v § 151 ods. 1 ustanovoval, že ak zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená, môže sa záložný veriteľ domáhať uspokojenia zo zálohu, a to aj vtedy, keď zabezpečená pohľadávka je premlčaná.

e/ Na rozdiel od toho podľa § 151j ods. 1 Obč. zákonníka účinného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy ak pohľadávka zabezpečená záložným právom nie je riadne a včas splnená, môže záložný veriteľ začať výkon záložného práva. V rámci výkonu záložného práva sa záložný veriteľ môže uspokojiť spôsobom určeným v zmluve alebo predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona,^{3e}) alebo domáhať sa uspokojenia predajom zálohu podľa osobitných zákonov,^{3f}) ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak. (2) Ak pohľadávka zabezpečená záložným právom nie je riadne a včas splnená, môže sa záložný veriteľ uspokojiť alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj vtedy, keď zabezpečená pohľadávka je premlčaná. (3) Akákoľvek dohoda uzatvorená pred splatnosťou pohľadávky zabezpečenej záložným právom, na ktorej základe sa záložný veriteľ môže uspokojiť tým, že nadobudne vlastnícke právo k veci, bytu alebo nebytovému priestoru, alebo iné právo a inú majetkovú hodnotu, na ktoré je zriadené záložné právo, je neplatná, ak zákon neustanovuje inak.

f/ Z citovanej právnej úpravy je zrejmé, že záložné právo plní funkciu zabezpečovaciu a nemá mať prepadný účinok. Preto sa nepripúšťa dohoda, na základe ktorej v prípade nesplnenia pohľadávky sa stáva vlastníkom veci, prípadne majiteľom iného práva či majetkovej hodnoty záložný veriteľ. Odvolací súd nesúhlasí s argumentáciou žalobcov, podľa ktorej, ak si záložný veriteľ a záložca v záložnej zmluve dojednali, že záložný veriteľ je oprávnený pri predaji zálohu konať v mene záložcu, je obchádzaním právnej úpravy a ide o snahu, aby záloh prepadol priamo záložnému veriteľovi. S touto argumentáciou sa nemožno stotožniť najmä preto, že právna úprava nevylučuje zmluvným stranám, že záložný veriteľ sa môže uspokojiť predaním zálohu a pri predaji konať v mene záložcu. O tom svedčí aj skutočnosť, že samotný Občiansky zákonník v § 151m OZ upravuje postup pri predaji zálohu, a v ods. 6 cit. ustanovenia je výslovne uvedené, že pri výkone záložného práva koná záložný veriteľ v mene záložcu. Toto splnomocnenie zahŕňa oprávnenie záložného veriteľa, aby záloh sám predal, alebo aby podal návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby. Zákonné splnomocnenie zabraňuje tomu, aby záložca plnomocnenstvo odvolal. Jeho zmyslom je, aby záložný veriteľ bol oprávnený predať vec, ktorej nie je vlastníkom a aby nadobúdateľ mohol nadobudnúť vec s takými istými právnymi účinkami, akoby ju nadobudol od vlastníka (záložcu). Súčasne ide aj o ochranu tretích osôb, ktoré nadobúdajú záloh na základe dražby alebo iným spôsobom (pozri § 151m ods. 8 OZ). V ustanovení § 151m ods. 8 OZ sú záložnému veriteľovi uložené povinnosti v prípade, že oprávnený predáva záloh iným spôsobom ako predajom na dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z. z. Konkrétne je záložnému veriteľovi uložená povinnosť, aby postupoval s náležitou starostlivosťou tak, aby sa záloh nepredal za nižšiu cenu, ako je všeobecná cena zálohu, t. j. cenu, za akú sa porovnateľná vec predáva na danom mieste a v čase. Pod „náležitou starostlivosťou“ zákon rozumie získanie všetkých dostupných informácií a vynaloženie všetkého potrebného úsilia, aby sa predajom zálohu nezískala cena, ktorá je podstatne nižšia ako všeobecná cena zálohu. Navyše, ak záložný veriteľ svojím zavineným postupom poruší právnu povinnosť vyplývajúcu pre neho z § 151m ods. 8 Občianskeho zákonníka a tým zavinené spôsobí ujmu na majetku alebo právach záložcu alebo záložného dlžníka, môže zodpovedať za vzniknutú škodu podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka

(pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 845/2014 zo dňa 11. decembra 2014).

g/ Odvolací súd sa stotožňuje aj s argumentáciou súdu prvej inštancie ohľadne prípustnosti dojednaní o dobrovoľnej dražbe a na túto v celom rozsahu odkazuje (ods. 40. napádaného rozsudku), nakoľko vnútroštátna právna úprava dostatočne zabezpečuje ochranu spotrebiteľa, napr. tým, že § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách umožňuje osobe, dotknutej na svojich právach, aby sa na súde domáhala určenia neplatnosti dražby.

h/ V nadväznosti na vyššie uvedené, odvolací súd dospel k záveru, že cit. VIII bod 1, 2 a 3 Záložnej zmluvy nie je v rozpore s vnútroštátnou právnou úpravou, a ani s únijným právom, teda nejde o neprijateľnú zmluvnú podmienku, a preto aj v časti zamietnutia žaloby o určenie neprijateľných zmluvných podmienok v záložnej zmluve rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Nad rámec uvedeného, odvolací súd dospel tiež k záveru, že žalobcovia 2. a 3. nemajú naliehavý právny záujem na určení neprijateľných zmluvných podmienok v zmluve o zriadení záložného práva z rovnakých dôvodov, ako bolo uvedené v bode 14. tohto rozsudku.

14. K nároku žalobcov na primerané finančné zadosťučinenie v sume 17.500 eur pre žalobcu v 1. rade a po 2.500 eur pre žalobkyne v 2. a 3. rade:

a/ Podľa § 3 ods. 5 posledná veta Zákona o ochrane spotrebiteľa, spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

b/ Z dôvodovej správy k Zákonom o ochrane spotrebiteľa vyplýva, že náhrada škody je záverečným prostriedkom ochrany v prípade, že preventívne pôsobenie nesplní svoj účel, aby boli nahradené, alebo zmiernené následky. Z uvedeného je zrejmé, že účelom inštitútu finančného zadosťučinenia je reparácia ujmy, ktorá mala byť konaním žalovaného spôsobená. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia má svoje miesto pri uplatňovaní porušenia práva a povinnosti, s ktorými sa priamo nespája finančný benefit pre spotrebiteľa. Ide najmä o prípady, kedy sa spotrebiteľ domáha na súde vyslovenia neprijateľnosti (neplatnosti) určitej zmluvnej podmienky, alebo keď sa domáha, že je spotrebiteľská zmluva neplatná z toho dôvodu, že obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. So samotným určením, že zmluvná podmienka je neprijateľná resp. že spotrebiteľská zmluva je neplatná sa však automaticky nespája finančná výhoda pre spotrebiteľa, a preto v týchto prípadoch má inštitút primeraného finančného zadosťučinenia svoje opodstatnenie. Keďže žalobcovia ako spotrebiteľia neboli v danej veci úspešní, nakoľko nepreukázali na požadovanom určení naliehavý právny záujem, nemožno im priznať primerané finančné zadosťučinenia, ktorého priznanie je podmienené preukázaním, resp. konštatovaním porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej Zákonom o ochrane spotrebiteľa.

15. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 9C/139/2016-110 zo dňa 25. 04. 2016 nariadil predbežné opatrenie (t.č. neodkladné opatrenie) do právoplatného skončenia konania vedeného pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 9C/139/2016. Ak bolo neodkladné opatrenie nariadené po začatí konania, vrátane neodkladného opatrenia nariadeného na návrh doručený súdu spolu so žalobou alebo ako súčasť žaloby, a samotná žaloba bola následne odmietnutá alebo zamietnutá (tak ako tomu bolo v danom prípade), súd neodkladné opatrenie zruší. Keďže súd prvej inštancie žalobu vo veci samej zamietol (a odvolací súd sa s týmto rozhodnutím stotožnil), správne podľa § 335 ods. 1 CSP v spojení s § 471 ods. 1 CSP zrušil rozhodnutím vo veci samej, nariadené predbežné opatrenie.

16. Odvolací súd k odvolacím námietkam žalobcov zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvedené konštantne pripomína a odvolací súd sa s týmto v plnej miere stotožňuje, preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, IV. ÚS 112/05).

17. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

18. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní úspešnému žalovanému proti žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).